

WILLIAM PETER BLATTY

EGZORCISTAS

Keturiasdešimtųjų metinių leidimas

Iš anglų kalbos vertė
Jurga Brastavičiūtė

KULTINĖS KNYGOS

Sofoklis

Vilnius, 2017

Skiriama Julie

Kai tik Jėzus išlipo į krantą, jį pasitiko iš miesto atbėgęs vyras. Šis buvo demonų apsėstas... Dvasia dažnai sugriebdavo jį. Žmonės jį laikydavo surakintą, bet jis sutraukydavo pančius... Jėzus paklausė: „Kuo tu vardu?“ Šis atsakė: „Legionas...“

Evangelija pagal Luką 8, 27-30

DŽEIMSAS TORELAS: Džeksonas kybojo ant mėsos kablo. Buvo toks sunkus, kad kablį sulenkė. Prieš padvėsdamas iškabėjo ant to daikto tris dienas.

FRENKAS BUČIJERIS (kikendamas): Džeki, tau reikėjo pamatyti tą vyruką. Jis buvo kaip dramblys, o kai Džimis bakstelėjo jam elektrine lazda...

TORELAS (susijaudinęs): Džeki, jis tiesiog kratėsi ant to kablo. Apipylėme jį vandeniu, kad elektros laidumas būtų geresnis, o jis taip klykė...

*Ištrauka iš Federalinio Tyrimų Biuro įrašyto
Cosa nostra telefoninio pokalbio
apie Viljamo Džeksono nužudymą.*

Kai kuriems komunistų darbams nėra paaiškinimo. Pavyzdžiui, kunigas, kuriam į kaukolę buvo suvarytos aštuonios vinys... Arba septyni maži berniukai ir jų mokytojas giedojo „Tėve mūsų“, kai juos užklupo kareiviai. Vienas kareivių išsitraukė peilį ir nupjovė mokytojui liežuvį. Kitas išsitraukė medines lazdeles ir įkalė jas septyniems mažiems berniukams į ausis. Kaip tu vertini tokius nusikaltimus?

Dr. Tomas Dūlis

*Dachau
Osvencimas
Buchenvaldas*

Turinys

Prologas	II
--------------------	----

✦ PIRMA DALIS ✦

Pradžia

Pirmas skyrius	19
Antras skyrius	62
Trečias skyrius	68
Ketvirtas skyrius	80

✦ ANTRA DALIS ✦

Riba

Pirmas skyrius	105
Antras skyrius	116
Trečias skyrius	130
Ketvirtas skyrius	147
Penktas skyrius	179
Šeštas skyrius	202

✦ TREČIA DALIS ✦

Bedugnė

Pirmas skyrius	237
Antras skyrius	302

✦ KETVIRTA DALIS ✦

*„Ir tegul mano šauksmas
tave pasiekia...“*

Pirmas skyrius	349
Epilogas	407
Autoriaus pastaba	415

Prologas

Šiaurės Irakas...

Karšta saulės liepsna spaudė prakaito lašelius iš senio kaktos, vis dėlto jis delnuose spaudė stiklinę karštos, saldžios arbatos, tarsi norėdamas juos sušildyti. Negalėjo atsikratyti blogos nuojautos, lipusios jam prie nugaros lyg šalti šlapi lapai.

Kasinėjimai baigėsi. Sluoksnis po sluoksnio surinkta medžiaga buvo kruopščiai išanalizuota, nuodugniai ištirta, pažymėta etiketėmis ir pakrauta į laivą: karoliukai ir karuliai, raižyti akmenys, falai, šlifuito akmens grūstuvės, nudažytos ochra, poliruoti indai. Nieko neįprasta. Asiriška dramblio kaulo tualetinių reikmenų dėžutė. Trapios kosminės kančios liekanos, kurios kartą privertė vyrą susimąstyti, ar Liuciferis vėl neieško kelio pas savo Dievą. Tačiau dabar jis jau žinojo. Saldymedžio šaknų ir eglūno aromatas traukė jo žvilgsnį į aguonų nusėtas kalvas, į nendrėmis apaugusias lygumas ir apleistą, uolų nuolaužomis nubertą keliuką, stačia galva puolantį į siaubą. Šiaurės vakaruose plytėjo Mosulas, rytuose – Erbilis, o pietuose – Bagdadas, Kirkukas ir didingas Nabuchadnezaras. Jis ištiesė kojas po stalu, stovinčiu priešais vienišą pakeles čaichaną, įsižiūrėjo į žolės dėmes ant batų ir chaki spalvos kelnų. Siurbtelėjo arbatos. Kasinėjimai baigėsi. Ir kas prasidėjo? Vyras nubraukė dulkes nuo minčių lyg nuo naujo radinio šviežiam molyje, bet esmės pagauti neįstengė.

Čaichanos viduje kažkas sušniokštė; link jo sliūkino nuo amžiaus sudžiūvęs savininkas, keldamas dulkes rusiškais batais, kuriuos avėjo kaip šlepetes, kulnais spausdamas aimanuojančius padus. Tamsus šešėlis uždengė stalą.

– *Kaman chay, chawaga**?

Žvelgdamas į nesuvarstytus, purvo ir gyvenimo skausmo apneštus batus, žmogus chaki spalvos rūbais papurtė galvą. Jis švelniai pagalvojo: *Kosmoso medžiaga, materija, nors galų gale tai dvasia*. Dvasia ir batai jam buvo ne kas kita kaip fundamentaliausi materijos aspektai, medžiaga, kuri buvo pirmą kartą ir visiškai kitokia.

Šešėlis susvyravo. Kurdas stovėjo ir laukė tarytum sena skola. Žmogus chaki spalvos rūbais pažvelgė į drėgnas pabalusias akis, lyg apvilktas kiaušinio lukšto plėve. Glaukoma. Anksčiau tokio žmogaus jis nebūtų galėjęs pamilti.

Vyras išsitraukė piniginę ir ėmė naršyti ieškodamas monetos tarp apdriskusių ir susiglamžusių piniginės gyventojų: kelių dinarų, Irako vairuotojo teisių, nublukusio plastikinio katalikiško kalendoriuo, kuris buvo pasenęs jau dvylika metų. Kitoje kalendoriuo pusėje buvo parašyta: *Tai, ką mes duodame vargšams, mirdami pasiimame su savimi*. Jis užmokėjo už arbatą ir ant aplūžusio liūdesio spalvos stalo paliko penkiasdešimt filijų arbatpinigių.

Vyras patraukė prie savo džipo. Tyloje gurgždžiai nuraibuliavo raktelis, slįstantis į automobilio užvedimo spynelę. Akimirką jis stabtelėjo ir mąsliai įsižiūrėjo priešais. Tolumoje, įkaičiusio oro migloje, it danguje pakibusi sala ryškėjo ant kalvos, apaugusios krūmokšniais, iškilęs Erbilio miestas suskilusiais

* Dar arbatos, jaunuoli? (*arab.*).

stogais, kybančiais debesyse, lyg žvirgždu ir purvu suteptas palaiminimas.

Lapai dar tvirčiau įsikibo jam į nugarą.

Kažkas laukė.

– *Allah ma'ak, chawaga**.

Išpuvę dantys. Kurdas stovėjo išsišiepęs ir atsisveikindamas mojavu. Žmogus chaki spalvos rūbais pamėgino savo giliausioje esybėje užčiuopti šilumą ir šiaip ne taip išspaudė šypsena ir rankos mostą. Nukreipus žvilgsnį į šalį šypsena išblėso. Jis paleido variklį, staiga įnoringai apsisuko ir nuvažiavo Mosulo linkui. Kurdas, sumišęs nuo širdį stingdančio praradimo jausmo, stovėjo ir akimis lydėjo tolstančią mašiną. Ir kas buvo tas, kuris nuvažiavo? Ką jis jautė nepažįstamajam būdamas šalia? Jis prisiminė: kažin ką panašaus į saugumą, kažkokį tikros globos ir gerovės pojūtį. Dabar šis jausmas nyko tolumoje kartu su greitai lekiančiu džipu. Vyras pasijuto keistai vienišas.

Kruopščią inventorizaciją pabaigė dešimt minučių po šešių. Mosulo seniųjų sergėtojas, arabas įdubusiais skruostais, rūpestingai rašė paskutinę vokabulą į didžiąją knygą. Akimirką stabtelėjo, pakėlė akis į savo draugą ir panardino plunksnatotį į rašalinę. Žmogus chaki spalvos rūbais skendėjo mintyse. Jis stovėjo prie stalo susikišęs rankas į kišenes ir žvelgė žemyn, į kažkokį išdžiūvusį, praeities paženklintą šnibždesį. Keletą akimirkų sergėtojas smalsiai ir tyliai stebėjo vyrą, po to grįžo prie vokabulos, rašė labai mažomis ir dailiomis raidėmis, kol galiausiai atsiduso, padėjo plunksnatotį ir atkreipė dėmesį į laikrodį. Traukinys į Bagdadą išvyks aštuntą valandą. Arabas nusausino puslapį sugeriamuoju popieriumi ir pasiūlė arbatos.

* Alachas su jumis, jaunuoli (*arab.*).

Vis dar nenuleisdamas akių nuo stalo žmogus chaki spalvos rūbais papurtė galvą. Arabas sunerimęs stebėjo jį. Kas tvyrojo ore? Ore kažin kas tvyrojo. Jis atsistojo ir priėjo arčiau, netikėtai pajuto silpną dygsėjimą sprande, tuo tarpu draugas pasilenkė ir, paėmęs nuo stalo amuletą, ėmė mąsliai siūbuoti jį rankoje. Tai buvo nefritinė demono Pazuzu galva, pietvakarių vėjo personifikacija. Demonas valdė šleikštulį ir ligas. Galvoje žiojėjo skylė. Amuleto savininkas nešiojo jį kaip skydą.

– Blogis prieš blogį, – tyliai prašneko sergėtojas, vangiai vėduodamasis prancūzišku mokslo žurnalu; ant viršelio išryškėjo dėmė, kurią paliko alyvuogių aliejumi išteptas nykštys.

Draugas nė nekrustelėjo, į pastabą neatsakė. Kuratorius palenkė galvą.

– Kas nors ne taip? – pasiteiravo jis.

Tyla.

– Tėve Merinai?

Žmogus chaki spalvos rūbais vis dar nieko negirdėjo. Neįstengė atsiplėšti nuo amuleto, paskutinio savo radinio. Po kurio laiko jis padėjo amuletą ir pakėlė klausiamą žvilgsnį į arabą. Ar šis ką nors sakė?

– Ne, tėve. Nieko.

Jis sumurmėjo atsisveikinimo žodžius.

Prie durų sergėtojas perdėtai tvirtai suėmė senyvo žmogaus ranką.

– Mano širdis trokšta, kad jūs neišvyktumėte.

Draugas švelniai prabilo apie arbatą, apie laiką, apie tai, kad reikia ką nors padaryti.

– Ne, ne, aš turėjau galvoje namo!

Žmogus chaki spalvos rūbais žiūrėjo į virtą žirnelį, suradusį prieglobstį arabo burnos kamputyje. Vis dėlto jo akys žvelgė į tolį.

– Namu, – pakartojo jis.

Žodis nuskambėjo tarsi neišvengiama pabaiga.

– Į Jungtines Valstijas, – pridūrė sergėtojas ir iškart susimąstė kodėl.

Vyras chaki spalvos rūbais pažvelgė į kito rūpesčio tamsą. Jam niekuomet nebuvo sunku mylėti šitą žmogų.

– Sudie, – sušnibždėjo jis, tada apsisuko ir žengė į gatves gaubiančią tamsą, leidosi į kelionę namo, kurios ilgis nežinia kodėl atrodė begalinis.

– Susitiksimė po metų! – šūktelėjo sergėtojas nuo prieančio.

Žmogus chaki spalvos rūbais neatsigręžė. Arabas žiūrėjo į nykstančią draugo figūrą, kuri įstrižai kirto gatvę ir vos nesusi-dūrė su palengva riedančia žema puskariete, gabenusia apkūnią, pagyvenusią moterį, prisidengusią veidą lengvu juodu nėrinių šydu. Jis spėjo, kad moteris skubėjo į kokį nors pasimatymą. Po kurio laiko nerimstantis draugas dingo iš akiračio.

Žmogus chaki spalvos rūbais žengė tolyn it kaustomas svetimos valios. Palikęs miestą prasibrovė pro miesto pakraščius ir skubiais žingsniais kirto Tigro upę. Artėdamas prie griuvėsių sulėtino eiseną, nes sulig kiekvienu žingsniu ką tik užgimusi nuojauta įgaudavo vis tvirtesnį, didesnį siaubą keliantį pavidalą.

Tačiau jis turėjo žinoti. Jam reikės pasiruošti.

Nuo vyro svorio sugirgždėjo stora medinė lenta, permesta per dumbliną Khosro upelį. Pagaliau jis pasiekė tą vietą, stovėjo ant kapo kauburio ten, kur kadaise švytėjo penkiolikvartė Ninevija, bauginanti asirų ordos irštva. Dabar miestas tysojo kruvinose skirtos lemties dulkėse. Vyras buvo čia ir supančiame ore jautė tirštumą, tą Kitą, niokojantį jo sapnus.

Žmogus chaki spalvos rūbais klaidžiojo po griuvėsius. Nabu šventovė. Ištarės šventovė. Jis patikrino vibracijas. Prie

Ašurbanipalo rūmų stabtelėjo ir pakėlė akis į gremėzdišką kalkakmenio statulą, stūksančią *in situ**. Apdriskę sparnai ir nagoštos kojos. Trumpas, storas, išsišovęs penis ir grobuoniško šypsio iškreipta burna. Demonas Pazuzu.

Staiga vyras chaki spalvos rūbais susmuko.

Nulenkę galvą.

Suvokė.

JIS ateina.

Žmogus spoksojo į dulkes ir vis labiau tįstančius šešėlius. Saulės rutulys pradėjo grimzti už pasaulio krašto ir jis girdėjo, kaip neaiškiai amsi gauja laukinių šunų, šmižinėjančių miesto pakraščiuose. Pakilus drebulį keliančiam brizui jis nusiraitojo ir susisegė marškinių rankoves. Brizas pūtė iš pietvakarių.

Vyras nuskubėjo į Mosulą, į savo traukinį; širdį ledu kaustė įsitikinimas, kad netrukus jį ims medžioti naktį iš žilos senovės atklydęs priešas, kurio veido jam niekada nebuvo tekę regėti.

Jis žinojo priešo vardą.

* Vietoje (*lot.*).